

Hoe maak je de tuin een thuis voor egels?

De egel is een van onze grootste insecteneters en een belangrijke ongediertebestrijder in tuinen. Egels eten dieren die voor tuinplanten schadelijk zijn, zoals rupsen, slakken en kevers. Ze zorgen zo voor een natuurlijk evenwicht en maken daarmee het gebruik van bestrijdingsmiddelen overbodig. Met enkele eenvoudige maatregelen is een tuin egelvriendelijk te maken.

Tekst Modeste Herwig Beeld Modeste Herwig, Shutterstock

De egeltuin Harlow Carr in Groot-Britannië met een terras tussen de bloemborders. De uitbundig bloeiende beplanting zit vol nectar, aantrekkelijk voor prooidieren van de egel.

In de voorbeeldtuin Harlow Carr is in de tuinmuur een doorgang naar de buurtuin gemaakt (rechts op de foto) door een buis onder de stenen aan te brengen. Dit is belangrijk omdat egels een groot gebied, tot wel 2 km, nodig hebben om te foerageren.

De egel komt voor in een groot deel van West-Europa. Dit kleine zoogdier is goed bestand tegen kou en nattigheid, maar jonge dieren zijn in oktober en november kwetsbaar, wanneer vocht de winterslaap kan verstoren en voor schimmel en schurft zorgt. Egels komen voor in elke streek waar voldoende onderbegroeiing is om in te foerageren, waarbij de grensgebieden tussen loofbossen en weilanden favoriet zijn.

Tuinen kunnen met enkele aanpassingen ook een goed leefgebied zijn. Een natuurvriendelijke beplanting in de tuin die veel prooidieren van de egel aantrekt, is ideaal. Op het menu staan wormen, slakken, oorwurmen, larven, kevers, rupsen en pissebedden: in één nacht eet een egel hier zeker 50 gram van. In de winterperiode gaat de egel in winterslaap, waarbij hij op een opgebouwde vetlaag teert. Als het kouder wordt dan zo'n 10°C, meestal eind november, begint een egel een winternest te maken van bladeren, droog gras en dergelijke. Eind april wordt hij weer actief. Goede nestgelegenheden in de tuin is dus cruciaal voor een egel.

Egelsnelweg

In de tuin Harlow Carr van de Britse Royal Horticultural Society (Harrogate, VK) is een egelvriendelijke voorbeeldtuin aangelegd om bezoekers te stimuleren hun tuin geschikt te maken voor egelbezoek. Met doorgangen in muren en schuttingen kun je een 'egel-snelweg' aanleggen in woonwijken. Een egel loopt

in één nacht tot wel 2 km door honderden tuinen om aan voldoende voedsel te komen. Een goede toegang tot de tuin én verbinding met buurtuinen is daarom belangrijk. Daarnaast is er in de voorbeeldtuin gezorgd voor een egelvriendelijke beplanting en voldoende schuil- en nestgelegenheden.

Het doel van de tuin is om met hulp van tuineigenaren iets te doen aan de daling van de egelpopulatie, die in Engeland zorgwekkend is. Ook in Nederland is het aantal egels gehalveerd sinds de periode 1994-1996. Tuinen egelvriendelijk inrichten is dan ook broodnodig.

Enkele tips:

Nest- en schuilmogelijkheden. Plekken waar egels kunnen schuilen, nestelen en foerageren zijn bijvoorbeeld een composthoop, een rommelhoekje met takken en bladeren, of een stapel houtblokken. Ook hebben egels nestmateriaal nodig, zoals bladeren, grassen en mos. Of plaats een egelhuis: een droge en beschutte plek voor de egel om zijn winternest in te maken en de jongen in groot te brengen. Leg een dik pak kranten op de bodem en vul het egelhuis met dorre bladeren en dek het dak af met blad en takken voor extra isolatie. Het huis kan het hele jaar door geplaatst worden, maar zet het op een rustige, donkere en beschutte plek. Maak het egelhuis in mei schoon en plaats nieuwe dorre bladeren of een mengsel van stro en hooi. Vanaf de zomer tot eind september wordt een nest gebruikt voor de jongen en om

Voor het maken van een winternest zijn afgevallen bladeren ideaal.

>

Foto: MHGP/FP/Derek St. Romaine

Wanneer een tuineigenaar extra schuilgelegenheid voor egels wil creëren, dan is het plaatsen van een egelhuis een optie. Plaats een egelhuis op een rustige plek en dek af met bladeren en takken, zodat hij goed beschermt is.

in te schuilen. Til nooit het dak op om te zien of het huis bewoond is. Kijk liever naar sporen en uitwerpselen.

Egelvriendelijke beplanting. Een afwisselende beplanting met nectarrijke bloemen trekt veel insecten aan. Deze diertjes vormen voedsel voor de egels. Een gezond gazon, waar geen bestrijdingsmiddelen op gebruikt zijn, is een goede bron van regenwormen, een delicatessen voor de egel. Dichte begroeiing en hagen zijn perfect om in te schuilen.

Toegankelijk maken. Maak de tuin op verschillende plekken goed toegankelijk, zeker langs de grens met egelvriendelijke buurtuinen. Een opening van 14 x 14 cm in een schutting, gaaswand of muur is voldoende.

Water. Egels kunnen water drinken uit een schaal/bakje met vers water of een vijver. Zorg voor een schuine vijveroever, anders kunnen ze verdrinken. Of maak een trapje in de vijver, een met kippengaas omwikkelde plank voldoet ook.

Zieke egels opvangen. Een gezonde egel is doorgaans alleen 's avonds en 's nachts actief. Loopt er overdag een egel rond in de tuin, dan is er vaak iets mis, zeker als het dier zich niet oprolt en alle stekels platliggen. Een jonge egel kan zijn moeder roepen met een fluitend geluid, maar als die niet binnen enkele uren opdaagt, heeft het diertje hulp nodig. Een egel die in zijn winterslaap gestoord wordt, kan zeker hulp gebruiken. Een egel moet naar het dichtstbijzijnde egelopvangcentrum: burgers mogen zelf geen beschermde dieren opnemen.

Niet doen. Geef nooit melk, daar kunnen egels zelfs dood van gaan, en ook geen brood. Gebruik geen slakkenkorrels of andere bestrijdingsmiddelen die het voedsel van de egel doden. Pas op met netten en gaas, hier kunnen egels in vast komen te zitten. Kijk uit naar een nest bij het rooien van een haag of het omspitten van een composthoop. <

Naast de egeluin Harlow Carr ligt een tweede tuin die aantrekkelijk is voor egels en andere nuttige dieren, dankzij een wilde bloemenweide, een brede haag en inheemse struiken.

Foto's links en rechts: een opening van 14 x 14 cm in muren en schuttingen maakt de tuin toegankelijk voor egels.

Een bloemenweide, hagen en een dichte begroeiing maken een tuin aantrekkelijk voor egels.

Heeft de vijver rechte wanden, zorg er dan voor dat de egel via een plank makkelijk uit het water kan komen.